

Nr 253.

Av herr **Sandén** m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till hovrätterna, häradsrätterna och vattendomstolarna.*

Sportelsystemet, vars olämplighet såsom avlöningsform för domare sedan mera än en mansålder varit allmänt erkänd, står genom Kungl. Maj:ts proposition nr 198 angående vissa anslag till hovrätterna, häradsrätterna och vattendomstolarna inför sin avskrivning. En bland det gamla systemets olägenheter var länge den, att i de på häradshövdingen vilande kostnaderna för domsagans skötsel jämväl ingick avlöningen till erforderliga rättsbildade biträden i domsagan. Då tillgången på utbildningssökande unga jurister var riklig, blev följdén härav, att i allmänhet behöflig arbetskraft kostnadsfritt stod till häradshövdingarnas förfogande, och detta även sedan den gamla belöningen för fullgjord tingstjänstgöring, vice häradshövdingtiteln, upphört att utdelas.

När för 25 år sedan staten delvis övertog notariernas avlöande, ville man icke släppa föreställningen att notariatiden i domsagorna väsentligen vore att betrakta såsom en praktisk utbildning, som de unga delvis borde bekosta själva genom att till en början gå alldeles utan lön och längre fram nöjas med helt ringa arvoden. Även sedan lönerna förbättrats och, såsom i den nu föreliggande propositionen skett, den princip fastslagits, att all för domsagornas skötsel erforderlig arbetskraft skall avlönas, framgår av lönebeloppen till tingsnotarierna ännu i årets proposition, att den under sportelsystemets hägn ingrodda uppfattningen att notarierna i själva verket utföra ett arbete i eget utbildningsintresse alltjämt fortlever och inverkar på lönesättningen. I själva verket torde det icke kunna sägas om tingsnotarierna mera än om andra statstjänstemän i motsvarande åldersklasser, att de arbeta för egen utbildning. Det arbete de utföra är absolut nödvändigt för domsagornas behöriga skötsel. I stadsdomstolarna utföres motsvarande arbete regelmässigt av ordinarie arbetskraft i rådmans-, assessors- eller stadsnotarieställning.

Det är förstäeligt, om det tar någon tid, innan den hittillsvarande otillfredsställande organisationen av domsagornas personal — vars reformering fått vänta på den stora processreformens godkännande — kan utbytas mot en fullt tillfredsställande. Bland annat bör nyanställning av ordi-

narie personal — ett ytterligare ökat antal tingsdomare — endast ske successivt. Sedan förra årets riksdag fastslagit grunderna för domsagornas lönereglering, däribland även tingsnotariernas löneställning, kan det icke heller ifrågakomma att i år motionsvis påyrka någon rubbning i vad som redan beslutats. Men när riksdagen nu går att godkänna själva löne-regleringen, torde det vara på sin plats, att erinran göres därom att denna för tingsnotariernas del icke kan betraktas som definitiv.

Att goda löner tillerkänts de ordinarie domarna är icke allt som behövs för domarkårens tillfredsställande rekrytering. Det har ofta framhållits, att det ligger i statens eget intresse, att tillträdet till domarbanan underlättas för aspiranter, som äro ekonomiskt beroende av att de erhålla full betalning för utfört arbete, så att domarämbetena icke förbehållas personer från mera burgna hem. Ur denna synpunkt är det av vikt, att underbetalningen av de unga under de första arbetsåren upphör och dessa erhålla en löneställning fullt motsvarande det utförda arbetet.

Det skulle sakna praktisk betydelse att nu i detalj angiva den utveckling av löneregleringen för tingsnotarierna och tingsnotarieaspiranterna, vilken framstår såsom önskvärd. Undertecknade åsyfta med motionen allenast att uppnå ett uttalande av riksdagen, att en revision av nämnda tjänstemäns löneställning inom relativt kort tid kan visa sig behöfvlig.

Även i en specialfråga vilja undertecknade påkalla ett uttalande av riksdagen. Genom en kungl. kungörelse den 4 maj 1934 (SFS nr 117) meddelades bestämmelser angående kompetenskraven för befattning såsom assessor vid rådhusrätt eller såsom stadsnotarie. Dessa inneburo, att till innehavare av sådan befattning finge, där ej Kungl. Maj:t för särskilt fall annat medgäve, utses allenast den som innehåft förordnande såsom fiskal i hovrätt och som av hovrätten funnits skickad att erhålla fortsatt domarförordnande. Däremot finnas inga bestämmelser om motsvarande kompetens för erhållande av borgmästare- eller rådmantjänst. I åtskilliga arbetsordningar för rådhusrätter hava de emellertid successivt införts beträffande rådmantjänsterna. 1934 års kungörelse har redan medfört goda verkningar beträffande stadsdomstolarnas rekrytering. Det utbyte av arbetskrafter, som länge ägt rum mellan hovrätter och häradsrätter, har vunnit efterföljd beträffande rådhusrätterna. Kompetenskravens generella utvidgning till att avse jämväl de ordinarie rådmantjänsterna — i fråga om borgmästaretjänsterna torde någon begränsning av städernas valfrihet ej böra göras — skulle otvivelaktigt lända rättsskipningen till båtнад. Frågan äger intimt samband med andra bestämmelser angående hovrättsaspiranternas tjänstgöring i stadsdomstolar, som beröras i den kungl. propositionen. Ett uttalande av riksdagen i nyss antydd riktning skulle möjliggöra för Kungl. Maj:t att verkställa den komplettering av 1934 års kungörelse i ämnet, vilken länge framstått såsom önskvärd.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 198 måtte beakta här ovan framförda önskemål om vissa uttalanden av riksdagen.

Stockholm den 5 maj 1943.

J. Sandén.

K. Schlyter.

Å. Holmbäck.

Gust. Björkman.

Ernst Eskhult.

Alb. Ramberg.
